

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**POLITICI PRIVIND STIMULAREA
ECONOMIEI SOCIALE ÎN DOMENIUL
MEȘTEȘUGURILOR ÎN ȚĂRI
MEMBRE UE**

studiu documentar

IUNIE 2026

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

Documentare și sinteză: Irina-Sorina ANASTASE, consilier parlamentar; Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

CONSIDERAȚII GENERALE	4
ROMÂNIA.....	5
AUSTRIA.....	6
BELGIA	7
BULGARIA	8
CEHIA.....	9
CIPRU.....	10
CROAȚIA.....	11
FINLANDA.....	11
FRANȚA	12
GERMANIA	13
GRECIA	15
IRLANDA.....	16
ITALIA.....	17
LETONIA	19
LITUANIA	19
LUXEMBURG.....	20
POLONIA.....	21
PORTUGALIA	22
SLOVENIA.....	23
SPANIA.....	23
SUEDIA	24
WEBOGRAFIE	25

CONSIDERAȚII GENERALE

Meșteșugurile se confruntă în prezent cu provocări majore: globalizarea producției, concurența produselor industriale și digitalizarea pieței. Pentru a încerca să combată aceste dificultăți, atât Uniunea Europeană, cât și statele membre au dezvoltat cadre legislative și politici publice destinate protejării, reglementării și promovării activităților meșteșugărești.

În Europa Centrală și de Est tranziția de la modelul clasic de „cooperatie meșteșugărească” (un pilon masiv și centralizat în blocul estic înainte de 1989) la economia de piață modernă a redefinit complet acest sector. Astăzi, în Uniunea Europeană și deci și în țările ECE, meșteșugurile tradiționale și artizanatul nu mai sunt contorizate de sine stătător ca o ramură industrială separată, ci sunt integrate în macro-sectorul Industriilor Culturale și Creative (CCI) și în sfera Economiei Sociale.

La nivel european, Planul de Acțiune pentru Economia Socială (2021)¹ a inclus meșteșugarii organizați în cooperative sau întreprinderi sociale. Cel mai semnificativ instrument juridic recent este Regulamentul (UE) 2023/2411², intrat în vigoare la 1 decembrie 2025, care oferă pentru prima dată o protecție pan-europeană a denumirilor de origine ale produselor artizanale. Recomandarea Consiliului UE din septembrie 2023³ îndeamnă statele membre să adopte sau să actualizeze strategii naționale pentru economia socială. În ianuarie 2026, European Crafts Alliance a prezentat în Parlamentul European recomandări de politici pentru întărirea sectorului artizanal european⁴, subliniind necesitatea unor măsuri coordonate la nivelul UE.

Câțiva indicatori privind domeniul: industriile culturale și creative din care fac parte meșteșugurile și artele vizuale generează aproximativ 4,2% până la 4,4% din PIB-ul Uniunii Europene; piața specifică de craft & artizanat – conform unui studiu amplu publicat de *European Crafts Alliance* (ECA) piața meșteșugurilor europene (ceramică, sticlărie, prelucrarea pielii, textile tradiționale) are o valoare directă de aproximativ 50 de miliarde de euro; la nivel de forță de muncă implicată la nivelul UE, sectorul cultural și de manufactură la scară mică angajează în jur de 7,9 milioane de persoane (aproximativ 3,8% din totalul forței de muncă din UE).

Prezenta lucrare sintetizează, pentru majoritatea țărilor UE, elemente privind cadrul legislativ național în domeniul meșteșugurilor, precum și principalele măsuri de sprijin adoptate de către fiecare stat: programe de finanțare, facilități fiscale, sisteme de formare profesională, camere profesionale, fonduri de garantare a creditului și politici de promovare.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32023R2411>

² <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1537>

³ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=OJ:JO_2023_L_000_R_0001

⁴ <https://www.euipo.europa.eu/en/geographical-indications/craft-industrial>

ROMÂNIA

Deși are una dintre cele mai bogate tradiții legate de meșteșugurile tradiționale din Europa – olărit, țesut, broderie, sculptură în lemn, prelucrarea fierului și a argintului – România nu dispune încă de o lege-cadru dedicată exclusiv sectorului artizanal.

A existat în 2020 o încercare de adoptare a Legii meșteșugarilor tradiționali din România⁵ care reglementa cadrul general pentru recunoașterea statutului de meșteșugar tradițional, viza crearea unui cadru clar de recunoaștere (precum înființarea Uniunii Naționale a Meșteșugarilor Tradiționali) și stabilirea măsurilor de sprijin și facilități fiscale pentru conservarea acestui patrimoniu. Însă Guvernul a sesizat neconstituționalitatea acesteia la CCR și, în urma admiterii sesizării, Senatul și, ulterior, Camera Deputaților au respins-o.

Cadrul legislativ actual pe baza căruia se desfășoară astfel de activități se bazează pe:

- **OUG nr. 44/2008**⁶ privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate (PFA), întreprinderile individuale (ÎI) și întreprinderile familiale (ÎF) – forma juridică tipică a meșteșugarilor independenți. Aceasta nu conține prevederi specifice pentru meșteșugari, ci un cadru general de activitate economică independentă.
- **Legea nr. 26/2008**⁷ privind protejarea și promovarea patrimoniului cultural imaterial, care include meșteșugurile și tehnicile tradiționale în categoria elementelor patrimoniale protejate și prevede obligația statului de a asigura inventarierea, documentarea și transmiterea lor intergenerațională. Ministerul Culturii finanțează anual programe de documentare a meșteșugurilor în pericol de dispariție (olăritul de Horezu, scoarțele de Oltenia, icoanele pe sticlă de Sibiel), incluse în inventarul național al patrimoniului cultural imaterial.

Sectorul meșteșugăresc este reprezentat de mai multe asociații profesionale private, principalele fiind: Asociația Meșteșugarilor Populari din România, Federația Națională a Asociațiilor de Artizanat din România și diverse asociații regionale (ex. Asociația Meșterilor Populari din Maramureș, Centrul pentru Promovarea Culturii Tradiționale din Bucovina).

Prin Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)⁸ și prin Fondurile Structurale 2021-2027, România poate accesa finanțare europeană pentru IMM-uri artizanale prin programele operaționale regionale (POR) și prin Programul Operațional pentru Competitivitate și Digitalizare. Alocarea totală a fondurilor UE pentru România în 2021-2027 depășește 46 de miliarde de euro, din care sunt componente semnificative pentru IMM-uri, economie locală și patrimoniu cultural.

⁵ https://www.cdep.ro/ords/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=18527

⁶ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/91808>

⁷ <https://legislatie.just.ro/public/detaliiidocument/90098>

⁸ <https://mfe.gov.ro/pnrr/>

Statul român organizează sau cofinanțează o serie de manifestări dedicate meșteșugurilor tradiționale: Târgul Național al Meșterilor Populari (organizat de CIMEC – Institutul Național al Patrimoniului), Târgul de Crăciun București și alte târguri regionale. Meșteșugarii participanți beneficiază de standuri subvenționate sau gratuite și de promovare instituțională.

AUSTRIA

Austria reglementează meșteșugurile prin **Codul general al comerțului și meșteșugurilor - Gewerbeordnung 1994 (GewO)**⁹. Actul normativ clasifică activitățile în meserii reglementate care necesită dovada calificării profesionale înainte de autorizare, meserii parțial reglementate și activități libere. Articolele 16-27 detaliază clar toate aspectele referitoare la calificări și examenele necesare exercitării acestor meserii.

Wirtschaftskammer Österreich (WKO)¹⁰ este camera economică obligatorie pentru toate întreprinderile austriece, inclusiv meșteșugari, cu camere regionale în toate cele 9 landuri. WKO¹¹ organizează examenele de maestru, oferă consultanță juridică, tehnică și financiară și reprezintă sectorul la nivel național și european. Secțiunea Gewerbe & Handwerk a WKO cuprinde 110 subsecțiuni pe meserii, fiecare cu servicii dedicate.

Statul austriac stimulează domeniul meșteșugăresc prin mai multe politici, măsuri și programe, precum:

- **Austria Wirtschaftsservice (AWS)**¹² oferă garanții, împrumuturi subvenționate și burse pentru întreprinderi inovatoare, inclusiv artizanale.
- **Programul ERP-Kleinkredite**¹³ oferă împrumuturi de până la 500.000 de euro cu dobândă preferențială pentru investiții ale microîntreprinderilor artizanale, cu perioadă de rambursare de până la 20 de ani.
- **Sistemul de ucenicie (Lehrlingsausbildung)**¹⁴ este puternic susținut financiar de stat: angajatorii care primesc ucenici beneficiază de o compensație de circa 1.000 de euro/lună per ucenic în primii doi ani. Statul austriac alocă anual peste 250 de milioane de euro pentru susținerea sistemului de ucenicie, care include circa 200 de meserii recunoscute, dintre care circa 60 sunt meserii artizanale tradiționale. Circa 40% dintre tinerii austrieци urmează o ucenicie după absolvirea școlii obligatorii.
- **Bonusul pentru meșteșugari**¹⁵ a fost implementat în iulie 2024 pentru a sprijini afacerile artizanale și oferă ajutor financiar clienților printr-un stimulente financiar pentru serviciile artizanale din zona rezidențială și de

⁹ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10007517>

¹⁰ <https://www.wko.at/branchen/gewerbe-handwerk>

¹¹ <https://www.wko.at/oe/gewerbe-handwerk/start>

¹² <https://www.aws.at/en/>

¹³ <https://www.aws.at/aws-erp-kredit/>

¹⁴ <https://www.wko.at/lehre/lehrlingsausbildung>

¹⁵ <https://www.wko.at/oe/gewerbe-handwerk/handwerkerbonus-basisinformationen-zur-foerderung>

locuit privată. Se acordă suport pentru lucrări (plasă) efectuate de către meseriași în locuință, de ex. zugrăvire, montaj bucătărie, faianță etc¹⁶. Pentru serviciile meșteșugărești de la 1 martie 2024 s-au acordat subvenții de minim 50 de euro până la 2.000 de euro de persoană/per unitate de locuit în 2024 și maxim 1.500 de euro de persoană/per unitate de locuit în 2025 - adică 20% dintr-un maxim de 10.000 de euro.

- **Handwerk ohne Grenzen – Meșteșug fără granițe¹⁷** – este programul austriac de promovare a meșteșugurilor tradiționale austriece în context turistic și cultural, incluzând ateliere demonstrative, târguri și programe de schimb de ucenici cu state vecine (Germania, Elveția, Ungaria).

BELGIA

În Belgia, meșteșugarul este definit de lege¹⁸ ca fiind „persoana fizică sau juridică activă în producția, transformarea, repararea, restaurarea obiectelor, prestarea de servicii ale cărei activități au aspecte în mod esențial manuale, un caracter autentic, dezvoltând un anumit know-how axat pe calitate, tradiție, creație sau inovație”.

Există un Registru al artizanilor¹⁹ care conține principalele caracteristici ale persoanelor (fizice sau juridice) care au obținut recunoaștere legală (nume, adresa, sector de activitate etc.) și care continuă să respecte condițiile inițiale și în care în prezent sunt înregistrați 2.037 de artizani. Aceștia sunt concentrați în șapte ramuri de activitate cu 72,2% din total:

- produse alimentare (567 artizani, 21,2%),
- mobilier și decorațiuni interioare (312 artizani, 11,7 %),
- textile, piele și modă (278 artizani, 10,4%)
- lemn (266 meșteri, 9,9%),
- produse de lux (187 artizani, 7%),
- ceramică (184 artizani, 6,9%)
- construcții, reparații și renovare (136 de meșteri, 5,1%).

Belgia are o structură federală complexă care implică împărțirea competenței legislative privind artizanatul între nivelul federal și cele trei regiuni (Valonia, Flandra, Bruxelles-Capitală) și, parțial, cele trei comunități lingvistice (franceză, flamandă, germanofonă).

La nivel federal, legislația privind accesul la profesii stabilește cerințele minime de competență profesională pentru activitățile reglementate, inclusiv pentru o parte din meseriile artizanale.

¹⁶ <https://www.bmaw.gv.at/Infos-FAQ/Handwerkerbonus.html>

¹⁷ <https://www.hwk-ufr.de/artikel/handwerk-ohne-grenzen-78,0,2498.html>

¹⁸ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2014031910&table_name=loi

¹⁹ <https://weblis.economie.fgov.be/fr/artisan>

În ceea ce privește nivelul regional, Valonia oferă un sistem complex de sprijin: rețeaua IFAPME pentru formare profesională duală²⁰. Este vorba despre Centrele de Competență pentru formare tehnică specializată (17 centre cu echipamente de ultimă generație), sprijin pentru microcredite și garanții pentru înființarea de întreprinderi artisanale (credite între 5.000 și 250.000 de euro), și SOWALFIN²¹ cu garanții de până la 75% pentru creditele artizanilor.

Flandra sprijină sectorul prin VLAIO (Agentschap Innoveren & Ondernemen)²², subvenții pentru inovare de 35% din costurile eligibile (până la 10.000 de euro pentru IMM-uri mici), consultanță strategică (voucher KMO Advies) și sprijin la export.

Mai mult, Belgia organizează competiții oficiale pentru excelență profesională²³ care își propun să reunească cercurile profesionale, dornice să dezvăluie talentul, și autoritățile publice. Concursurile profesionale se adresează angajaților IMM-urilor și persoanelor care desfășoară activități independente. În fiecare an le oferă șansa de a câștiga titlul de cel mai bun meșter din profesia lor. Un titlu prestigios, deoarece există un singur concurs de excelență profesională recunoscut pentru fiecare profesie. Recunoașterea oficială a acestor concursuri a fost ratificată în 2009 prin legea privind concursurile oficiale de excelență profesională²⁴.

BULGARIA

Bulgaria are o **Lege a meșteșugurilor**²⁵, care reglementează exercitarea meseriilor artisanale, condițiile de calificare și înregistrare în Registrul Meșteșugarilor și atribuțiile breslelor. Legea recunoaște explicit meseriile artisanale tradiționale ca patrimoniu cultural și economic național și prevede măsuri speciale de protecție pentru meseriile în pericol de dispariție.

În Bulgaria există o Cameră Națională a Meșteșugurilor, care încorporează mai multe Camere Regionale. Membrii acestora sunt proprietari de întreprinderi meșteșugărești, meșteri, calfe și ucenici. Cea mai mare Cameră Regională este cea din Sofia²⁶, care acoperă trei districte. Activitatea principală a camerei este apărarea intereselor și sprijinirea meșteșugarilor, asigurându-le egalitatea.

De asemenea, printre activitățile Camerei Regionale de Meșteșuguri se mai numără:

- Asistarea administrației de stat și municipală în eforturile lor de a promova dezvoltarea meșteșugurilor și de a dezvolta politica economică a acestora și finanțarea direcționată a programelor și proiectelor legate de meșteșuguri

²⁰ <https://www.ifapme.be/artisan>

²¹ <https://www.wallonie-entreprendre.be/fr/>

²² <https://www.vlaio.be>

²³ <https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/developper-et-gerer-une/reconnaitre-et-valoriser/concours-officiels-dexcellence>

²⁴ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2009051305&table_name=loi

²⁵ <https://lex.bg/en/laws/ldoc/2135184905>

²⁶ <http://www.rzk-sofia.com/>

- Își asistă membrii în organizarea și punerea în aplicare a pregătirii pentru meșteșuguri, desfășoară examene pentru recunoașterea calificărilor de meșteșuguri și eliberează certificate de calificare.
- Controlează calitatea serviciilor artisanale și legalitatea activităților artisanale.
- Emite certificate de origine pentru produsele fabricate în întreprinderi meșteșugărești, precum și alte documente de certificare în cazurile reglementate de lege.
- Ține un registru al meșterilor și un registru al ucenicilor, calfelor și maeștrilor.

Camera Națională a Meșteșugarilor gestionează registrul național și coordonează rețeaua de bresle teritoriale. Bulgaria beneficiază de fonduri europene semnificative, cu programe regionale care includ componente pentru artizanat tradițional și turism cultural.

Bulgaria beneficiază de fonduri europene semnificative prin Programul Operațional „Inovare și Competitivitate” (OPIC 2021-2027)²⁷, cu măsuri de sprijin pentru întreprinderi mici și meșteșugari: subvenții de până la 391.166 de leva (circa 200.000 de euro, după trecerea la moneda unica) pentru modernizarea echipamentelor, digitalizare și accesul la piețe noi. Agenția pentru IMM-uri administrează un fond special de garantare a creditelor pentru meșteșugari, cu garanții de până la 80% din valoarea împrumutului.

CEHIA

Cehia reglementează activitățile artisanale prin Legea **455/1991 privind activitățile comerciale**²⁸, care în anexa 1 detaliază toate domeniile și meseriile considerate ca fiind meșteșuguri / meserii meșteșugărești.

Legea clasifică activitățile în:

- meserii calificate (23 de meserii pentru care se solicită calificare profesională dovedită, inclusiv fierar, tâmplar, cizmar, bijutier, butar, măcelar)
- activități reglementate
- activități concesionate.

Comunitatea Antreprenorilor și Meșteșugarilor din Cehia²⁹ este organizația de reprezentare a sectorului, cu ramuri regionale. Camera de Comerț și Industrie a

²⁷ <https://opik.bg/opik/nov-programen-period-2021-2027-g>

²⁸ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

²⁹ <https://spzcr.cz/>

Cehiei³⁰ oferă servicii complementare pentru meșteșugari. Agenția pentru Investiții și Atragere a Afacerilor (CzechInvest)³¹ coordonează accesul la finanțare europeană.

CzechInvest și agențiile regionale de dezvoltare coordonează accesul IMM-urilor artisanale la fonduri structurale europene prin Programul Operațional „Jan Amos Komenský pentru formare profesională”³² și prin Programul Operațional pentru Tehnologii și Aplicații pentru Competitivitate³³, cu subvenții de 35-50% pentru investiții în modernizare, digitalizare și inovare.

Sistemul de formare profesională duală³⁴, introdus gradual din 2020, inspirat din modelul german și adaptat la realitățile cehe, oferă artizanilor o bază stabilă de recrutare a ucenicilor. Statul plătește 50% din remunerația ucenicului în primul an de ucenicie, reducând costul de formare pentru meșteșugari.

Anual în Cehia se organizează „Ziua Meseriilor”³⁵ în toate școlile profesionale, pentru a crește atractivitatea meseriilor artisanale în rândul tinerilor.

CIPRU

Cipru promovează meșteșugurile tradiționale printr-un model instituțional unic în UE: **Cyprus Handicraft Service**³⁶ – un serviciu guvernamental specializat, cu centre proprii de artizanat în Nicosia³⁷, Limassol, Larnaca și Paphos. Cipru nu are o lege-cadru dedicată meșteșugurilor, dar sectorul este reglementat prin legislația generală de afaceri și prin deciziile Ministerului Economiei privind standardele de calitate ale produselor artisanale cipriote.

Cyprus Handicraft Service operează patru centre specializate cu ateliere dotate, magazine de vânzare directă și săli de demonstrație deschise publicului. Serviciul organizează cursuri de formare în tehnicile artisanale tradiționale cipriote (parțial subvenționate de stat), emite certificate de autenticitate pentru produsele artisanale cipriote verificate și coordonează participarea la târguri internaționale. Fundația Culturală a Băncii Ciprului (CUEBC) sprijină documentarea și promovarea meșteșugurilor tradiționale cipriote.

Cyprus Handicraft Service organizează cursuri de formare în tehnicile artisanale tradiționale cipriote cu plată parțială de stat (meșteșugarul plătește circa 20% din costul cursului), oferă spații de atelier subvenționate în centrele sale (chiria este de 30-50% din valoarea de piață) și acordă premii anuale 'Meșteșugarul Anului' cu premii financiare de 3.000-10.000 de euro.

³⁰ <https://www.komora.cz/>

³¹ <https://www.czechinvest.org>

³² <https://opjak.cz/>

³³ <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/op-technologie-a-aplikace-pro-konkurenceschopnost>

³⁴ <https://edu.gov.cz/pro-vedeni-skoly/dualni-prakticke-vyucovani-prehled-a-evidence/>

³⁵ <https://www.neratovice.cz/den-remesel-2026>

³⁶ <https://www.cyprushandicraft.gov.cy/dmcculture/chs/chs.nsf/home2/home2?openform>

³⁷ <https://www.gov.cy/culture/about/ypiresia-kypriakis-cheirotechneas/>

Invest Cyprus³⁸ și CIPA (Cyprus Investment Promotion Agency) promovează produsele artisanale cipriote pe piețele internaționale, cu sprijin pentru participarea la expoziții (Ambiente Frankfurt, Maison & Objet Paris), misiuni comerciale și showroom-uri în piețele țintă (Marea Britanie, Germania, Orientul Mijlociu).

Cipru beneficiază de fonduri europene FEDR și FSE+ prin Programul Cipru 2021-2027, cu componente pentru modernizarea IMM-urilor artisanale, digitalizare și sustenabilitate. Insulele Cipru și Gozo (Malta) au un program transfrontalier specific pentru turismul artisanal mediteraneean, finanțat din Fondul European de Cooperare Teritorială.

CROAȚIA

Croația dispune de o legislație specifică și bine articulată în domeniul meșteșugurilor: **Legea meșteșugurilor**³⁹, care definește meșteșugul ca fiind o activitate economică autonomă exercitată de o persoană fizică cu calificare profesională dovedită, clasificând meseriile în:

- meserii libere – fără cerință de calificare prealabilă
- meserii reglementate – necesită certificat de calificare
- meserii privilegiate – necesită concesiune de stat pentru activitățile cu impact public ridicat.

Hrvatska Obrtnička Komora (HOK)⁴⁰ este camera profesională obligatorie a meșteșugarilor croați, cu 20 de camere regionale. HOK organizează examene de calificare, gestionează registrul meșteșugarilor, oferă consultanță juridică și contabilă și reprezintă sectorul la nivel național și european.

Croația beneficiază de fonduri europene substanțiale (National Recovery and Resilience Plan – 6,3 miliarde de euro) și Fonduri de Coeziune 2021-2027, cu componente relevante pentru meșteșuguri: modernizarea atelierelor artisanale din insulele croate, digitalizarea meșteșugarilor din zonele rurale și promovarea turismului artisanal în Dalmația și Istria.

FINLANDA

Finlanda nu are o lege-cadru unică dedicată meșteșugurilor. Sectorul este integrat în legislația generală a IMM-urilor și în politicile de design și inovare.

Design Forum Finland (DFF)⁴¹ este principalul organism de promovare a designului și artizanatului finlandez, cu programe de mentorat, rezidență și export. **Asociația Artizanilor și Designerilor Finlandezi**⁴² coordonează rețeaua de centre

³⁸ <https://www.investcyprus.org.cy>

³⁹ <https://www.zakon.hr/z/297/zakon-o-obrtu>

⁴⁰ <https://www.hok.hr>

⁴¹ <https://designforum.fi>

⁴² https://www.taito.fi/etelasuomi/?gad_source=1&gad_campaignid=23858344517&gbraid=0AAAAABDsc0Yz4CFh5RLOvKikD2fnQ5ct9E&gclid=Cj0KCQjwr4jSBhCSARIsAOX1E-J0fwG8ShTWjerbOUdGn6X88hqK93sXllj4kXCO4XE78QE01_xASnAaAs5UEALw_wcB

de artizanat (Taito Shops) din toată țara. Rețeaua Taito Shops cuprinde 60 de magazine-atelier în toată Finlanda, unde artizanii pot vinde direct produsele, beneficiind de spații subvenționate parțial de municipalități și de promovare instituțională inclusă în platforma națională Visit Finland.

Business Finland⁴³ oferă finanțare pentru inovare și internaționalizare IMM-urilor artizanale: granturi de cercetare-dezvoltare de până la 50% din costuri (maxim 500.000 de euro), vouchere de internaționalizare de 10.000 de euro pentru participarea la târguri și misiuni comerciale și programe de accelerare pentru start-up-uri artizanale inovatoare.

FRANȚA

Franța dispune de un sistem legislativ artizanal cu o lungă tradiție republicană, reorganizat radical în ultimii ani prin adoptarea **Codului Artizanatului**⁴⁴. Noul cod, care înlocuiește o legislație fragmentară datând din 1952, reunește într-un singur instrument normativ toate textele aplicabile sectorului artizanal, organizate în cinci cărți.

Potrivit art. L.211-1 din Cod, o persoană poate revendica statutul de meșteșugar cu condiția să poată face dovada unei diplome, a unui titlu sau a experienței profesionale în meseria pe care o practică.

Camerele de Meserii și Artizanat (Chambres de Métiers et de l'Artisanat – CMA France)⁴⁵ constituie rețeaua instituțională esențială a sectorului artizanal francez, cu 13 camere regionale și circa 100 de antene locale. Camerele sunt organisme de drept public cu competențe extinse: gestionarea RNE pentru artizani, organizarea examenelor de calificare, servicii de consultanță la înființare și la cesiune, programe de formare continuă, mediere comercială și juridică și sprijin pentru digitalizare. CMA France publică anual cel mai detaliat raport statistic al sectorului artizanal european.

Întreprinderile artizanale specializate în meșteșuguri de artă beneficiază de un credit fiscal pentru arte și meșteșuguri⁴⁶ pentru mai multe cheltuieli eligibile: crearea de colecții noi, investiții în echipamente specifice, cheltuieli de formare a personalului în tehnici artizanale și participarea la expoziții internaționale. Plafonul anual este de 30.000 de euro, cu posibilitate de rambursare pentru întreprinderile care nu datorează impozit.

Bpifrance⁴⁷ (Banca publică de investiții) oferă o gamă completă de instrumente financiare pentru artizani: garanții bancare de până la 70% din valoarea creditului, împrumuturi la dobândă zero pentru digitalizare și tranziție ecologică și co-investiții în capital pentru artizanele cu potențial de creștere.

⁴³ <https://www.businessfinland.fi>

⁴⁴ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006075116/

⁴⁵ <https://www.cma-france.fr>

⁴⁶ <https://entreprendre.service-public.gouv.fr/vosdroits/F31461>

⁴⁷ <https://www.bpifrance.fr/nos-actualites/lapprentissage-une-aubaine-pour-les-pme-et-tpe>

Planul France 2030⁴⁸ alocă 54 miliarde de euro pentru reindustrializarea și modernizarea economiei franceze, având și o componentă dedicată domeniului artizanal și meșteșugurilor de artă.

Subvențiile regionale sunt accesibile prin rețeaua CMA și acoperă: ajutoare pentru renovarea vitrinelor și fațadelor (până la 30% din investiție), sprijin pentru participarea la târguri internaționale (Stand France), programe de mentorat pentru femeile artizane și pentru artizanii sub 30 de ani și cofinanțarea certificărilor ISO/EN pentru atelierele artizanale.⁴⁹

GERMANIA

Germania deține unul dintre cele mai solide și mai detaliate sisteme legislative pentru meșteșuguri din Uniunea Europeană, **Handwerksordnung (HwO)**⁵⁰ – Legea privind reglementarea comerțului – adoptat în 1953 și revizuit fundamental în 2004 și 2013. HwO reglementează inclusiv practica comercială a meseriilor artizanale, formarea profesională prin sistemul dual, condițiile de autorizare și auto-administrarea sectorului prin Camere.

Actul normativ clasifică meseriile în trei categorii distincte:

- Anexa A – cuprinde circa 41 de meserii licențiate pentru exercitarea cărora este obligatoriu brevetul de maestru: instalator, electrician, zidar, fierar, aurar, optician etc. Această cerință, care a supraviețuit parțial liberalizării din 2004, garantează standarde ridicate de calitate și siguranță și constituie totodată una dintre cele mai dezbătute specificități ale sistemului german în contextul pieței unice europene.
- Anexa B1 – cuprinde meserii accesibile fără brevet de maestru, dar în care acesta conferă avantaje competitive
- Anexa B2 – include activități similare meșteșugurilor, supuse unor cerințe mai reduse.

O reformă semnificativă a intervenit în 2019, când 12 meserii au fost reintroduse în categoria A (cu cerința brevetului de maestru), după ce fuseseră liberalizate în 2004 – inclusiv pielar, faianțar și confecționar de instrumente muzicale. Această decizie a reflectat îngrijorările legate de calitatea formării și de dispariția meseriilor tradiționale. Sectorul cuprinde 564.000 de întreprinderi cu 6 milioane de angajați și o cifră de afaceri de aproximativ 766 miliarde de euro⁵¹, reprezentând 16,4% din totalul companiilor din economia germană și cea mai mare pondere a sectorului artizanal dintr-un stat UE.

⁴⁸ <https://www.info.gouv.fr/grand-dossier/france-2030-en/understanding-france-2030>

⁴⁹ <https://www.laminapropecting.com/subventions-pour-artisans-guide-complet-des-aides-financieres-en-2024/>

⁵⁰ <https://www.gesetze-im-internet.de/hwo/>

⁵¹ https://www.destatis.de/EN/Themes/Economic-Sectors-Enterprises/Crafts/_node.html

Camerele Meșteșugurilor (Handwerkskammern)⁵² sunt organisme de drept public instituite prin HwO, la care afilierea este obligatorie pentru orice întreprindere artizanală. Cele 53 de camere regionale gestionează Registrul Meșteșugurilor, eliberează brevetele de maestru, mediază litigii de muncă, certifică contractele de ucenicie și organizează examene de calificare. Zentralverband des Deutschen Handwerks (ZDH)⁵³ este confederația națională care coordonează camerele și asociațiile de meserii și reprezintă sectorul la nivel federal și european.

Schema de ajutor a Guvernului Federal destinată meșteșugarilor sprijină investițiile în start-up-uri, restructurare, extinderi de afaceri artizanale, formare profesională și educație continuă, precum și recrutarea de muncitori calificați și transferul de tehnologie. Pentru a sprijini întreprinderile artizanale în depășirea provocărilor din ce în ce mai mari, Ministerul Federal al Economiei și Protecției Climatice⁵⁴ pune la dispoziția acestora o rețea de consultanță în sectorul meșteșugăresc. Finanțarea tuturor modulelor este asigurată de Asociația Centrală a Meșteșugurilor Germane (ZDH)⁵⁵ și este susținută și de către Centrul de Control pentru Transferul Tehnologic în Meșteșuguri și Institutul Heinz Piess pentru Tehnologia Meșteșugurilor (HPI)⁵⁶ din Hanovra.

De asemenea, Ministerul Federal al Economiei și Protecției Climatice finanțează cu peste 1,3 milioane de euro anual Institutul German de Meșteșuguri (DHI)⁵⁷, o instituție centrală de cercetare și servicii pentru sectorul meșteșugurilor. Activitatea DHI este susținută și de statele federale, precum și de sectorul meseriilor calificate.

Sistemul german de sprijin pentru meșteșugari este gândit pe patru niveluri: federal, de land, prin camere și prin programe europene cofinanțate, astfel:

- **Sistemul dual de formare profesională**⁵⁸ este pilonul educațional al sectorului: ucenicii combină formarea practică la locul de muncă (3-4 zile/săptămână, la meșteșugar) cu cursuri teoretice la școala profesională (1-2 zile/săptămână). Durata formării variază între 2 și 3,5 ani, în funcție de meserie. Statul suportă integral costul școlii profesionale și subvenționează prin Camere costurile administrative ale contractelor de ucenicie. Angajatorii care primesc ucenici beneficiază de deduceri fiscale și reduceri la contribuțiile sociale.
- **Programul ZIM (Zentrale Innovationsprogramm Mittelstand)**⁵⁹ oferă subvenții nerambursabile pentru proiecte de inovare ale IMM-urilor, inclusiv întreprinderi artizanale, acoperind până la 35% din costurile de cercetare-dezvoltare (cu un plafon de 3,5 milioane de euro/an pentru proiecte individuale și 5 milioane de euro pentru proiecte de cooperare). Programul INVEST oferă

⁵² <https://germanpedia.com/chamber-of-crafts-handwerkskammer/>

⁵³ <https://www.zdh.de>

⁵⁴ <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Artikel/Mittelstand/handwerksfoerderung.html>

⁵⁵ <https://www.zdh.de/>

⁵⁶ <https://hpi-hannover.de/>

⁵⁷ <https://dhi.zdh.de/>

⁵⁸ <https://www.ausbildung.de/ratgeber/ausbildungsarten/duale-ausbildung/>

⁵⁹ <https://www.eura-ag.com/en/funding-advice/funding-in-germany>

garanții de 20% pentru investitorii care finanțează start-up-uri artisanale inovatoare.

- **Banca de Dezvoltare KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau)** oferă o gamă largă de produse financiare pentru meșteșugari⁶⁰: creditul KfW-Unternehmerkredit (împrumuturi de la 25.000 la 25 de milioane de euro pentru investiții și capital de lucru, cu dobânzi reduse și perioade de grație), creditul KfW-ERP-Gründerkredit pentru înființarea de întreprinderi artisanale noi (dobândă fixă avantajoasă pe 5-10 ani) și programul KfW-Energieeffizienz-Kredit pentru investiții în eficiența energetică a atelierelor.
- Fiecare dintre cele 16 landuri dispune de programe specifice pentru meșteșugari, gestionate prin băncile de dezvoltare regionale.

GRECIA

Grecia reglementează activitățile artisanale prin **Legea nr. 3982/2011**⁶¹ privind simplificarea licențierii activităților de producție (tehnice, de meșteșug și de alimentație), care a înlocuit un sistem permisiv și birocratic existent din 1969.

Legea clasifică ocupațiile artisanale în trei clase, în funcție de gradul de complexitate tehnică și de riscurile asociate:

- clasa A (risc ridicat – necesită diplomă și experiență)
- clasa B (risc mediu – necesită certificat de calificare)
- Clasa C (risc scăzut – înregistrare simplă).

Confederația Generală a Meșteșugarilor, Micilor Comercianți și Comercianților din Grecia (GSEVEE)⁶² este organizația de reprezentare a sectorului, cu circa 700.000 de membri. EFEPAE (Fondul European pentru Grecia Antreprenorială) coordonează schemele de finanțare europeană pentru IMM-uri, inclusiv meșteșugari. Ministerul Turismului sprijină meșteșugurile tradiționale ca element al ofertei turistice naționale.

În anul 2022, Ministerul Culturii și Sportului și Universitatea din Tesalia au demarat un program strategic⁶³ pentru reconstrucția, dezvoltarea și redefinirea meșteșugului grecesc, care își propune să revigoreze meșteșugul elen și să sprijine artizanii-artiști ai țării.

În 2023 Guvernul elen a demarat, prin Ministerul Culturii, un Program educațional pentru dezvoltarea abilităților legate de Meșteșuguri⁶⁴, care urmărește:

⁶⁰ <https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Unternehmen/>

⁶¹ <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/60779/nomos-3982-2011>

⁶² <https://www.gsevee.gr>

⁶³ <https://yatromanolakis.gr/2022/09/12/%CF%84%CE%BF-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC/>

⁶⁴ <https://greece20.gov.gr/?projects=ekpaideytiko-programma-gia-tin-anaptyxi-dexiotiton-poy-schetizontai-me-ti-cheirotechnia>

- Dezvoltarea unei noi generații de artizani prin formare și certificare profesională.
- Sprijin în afaceri și crearea de rețele internaționale ale artizanilor.
- Modernizarea și conservarea meșteșugurilor tradiționale grecești.
- Crearea condițiilor pentru ca cursanții să intre în contact cu meșteșugarii locali și cu practicile tradiționale.
- Consolidarea economiei locale și promovarea patrimoniului cultural al Greciei.

Un an mai târziu, în 2024, Ministerul Culturii din Grecia, în colaborare cu Universitatea din Thessalia, Universitatea Națională Tehnică din Atena și Universitatea Aristotel din Salonic, a demarat un program pentru renașterea meșteșugurilor grecești⁶⁵ cu materii prime tradiționale. Proiectul de cercetare, cu un buget de 306.819 euro, finanțat din Fondul de Recuperare, se înscrie într-un proiect mai amplu al Ministerului Culturii, intitulat „Acțiuni pregătitoare pentru implementarea unei strategii model pentru reconstrucția/dezvoltarea și redefinirea meșteșugului grecesc”, în valoare totală de 2,25 milioane de euro din Fondul de Recuperare. Scopul proiectului de cercetare este de a contribui la promovarea și renașterea meșteșugului grecesc și, mai precis, a țesutului, prelucrării lemnului și olăritului, prin studiul lanțurilor valorice ale trei materii prime tradiționale: lână, lemn și lut.

Politica națională de turism, coordonată de EOT (Organizația Elenă de Turism), valorifică meșteșugurile tradiționale grecești ca atracție distinctivă, cu programe de susținere a clusterelor artizanale în insulele grecești (ceramică, bijuterii, textile) și în regiunile rurale continentale (broderie, olărit, prelucrarea lemnului). Turismul artizanal este integrat în oferta de 'turism alternativ' promovată internațional.

IRLANDA

Irlanda nu are o lege dedicată meșteșugurilor. Sectorul este sprijinit instituțional prin **Agencia Națională pentru Artizanat și Design din Irlanda (Craft Council of Ireland)**⁶⁶ – agenție finanțată de Ministerul Afacerilor Rurale și Comunitare.

Craft Council of Ireland coordonează politicile de sprijin pentru artizani, rețeaua *Design & Craft Studios* din toată țara (spații partajate de producție, expoziționale și de vânzare) și programele de export. Enterprise Ireland sprijină artizanii cu potențial de export prin granturi și mentorat. Fáilte Ireland (Autoritatea Națională de Turism) integrează artizanatul în oferta turistică națională.

Agencia administrează o serie de programe de sprijin finanțate de stat: programul pentru facilitarea colaborărilor între artizani și producători, programul Bursary cu granturi de până la 10.000 de euro pentru dezvoltarea de colecții noi și

⁶⁵ <https://www.protothema.gr/culture/article/1512920/upourgeo-politismou-ekponei-programma-gia-tin-anaviosi-tis-ellinikis-heirotehnias-me-paradosiakes-protos-ules/>

⁶⁶ <https://www.dcci.ie/>

programul Mentoring cu mentori specializați din industrie pentru artizanii la început de carieră.

Enterprise Ireland⁶⁷ oferă granturi pentru participarea la târguri internaționale (New York NOW, Maison & Objet, Ambiente Frankfurt) cu cofinanțare de 50-70% din costuri. Leader Programme (programul rural UE) finanțează proiecte artisanale în comunitățile rurale cu granturi de până la 200.000 de euro pentru infrastructuri artisanale locale.

ITALIA

Italia reglementează meșteșugurile printr-un sistem cu două niveluri – național și regional – care reflectă structura constituțională a statului. **Legea-cadru pentru meșteșuguri nr. 443/1985**⁶⁸ definește întreprinderea artizanală prin trei criterii cumulative: preponderența muncii manuale în procesul de producție, implicarea personală a titularului în activitatea productivă și o dimensiune limitată (sub 18 angajați pentru meseriile obișnuite, sub 9 pentru meserii artistice sau tradiționale, sub 32 pentru meseriile cu procese de producție în serie). Articolul 45 din Constituția italiană, adoptat în 1948, prevede explicit că legea asigură caracterul și funcțiile sociale ale artizanatului, conferind sectorului un statut constituțional unic în Europa.⁶⁹

Reforma constituțională din 2001 a transferat competența legislativă în materie de artizanat regiunilor, ceea ce înseamnă că fiecare dintre cele 20 de regiuni italiene are propria legislație artizanală, propriul Registru Provincial al Întreprinderilor Artizanale și propria Comisie Regională pentru Artizanat (CPA). Înregistrarea în registrul provincial (ținut de Camera de Comerț) este obligatorie pentru accesul la facilitățile fiscale și la programele de sprijin.

Cel mai recent instrument legislativ național este **Legea Made in Italy nr. 206/2023**⁷⁰, care instituie un Fond Național *Made in Italy* de 1 miliard de euro pentru filierele strategice și alocă 5 milioane de euro anual pentru tranziția digitală a IMM-urilor industriale și artisanale.⁷¹

Odată cu adoptarea actului normativ:

- Autoritățile de stat, regionale și locale lucrează împreună pentru a crea un mediu în care excelența italiană poate continua să crească și să fie apreciată în întreaga lume.
- Se promovează consolidarea lanțurilor de aprovizionare strategice italiene, recunoscându-le ca artere vitale ale economiei naționale. Acest lucru include nu doar investiții direcționate în companii, cu o atenție deosebită celor cu potențial ridicat, ci și o simplificare a procedurilor birocratice și un angajament puternic pentru o mai mare autonomie în

⁶⁷ <https://www.enterprise-ireland.com>

⁶⁸ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1985;443>

⁶⁹ <https://www.cna.it/wp-content/uploads/2023/09/approfondimento-artigianato.pdf>

⁷⁰ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2023;206>

⁷¹ <https://www.mimit.gov.it/it/made-in-italy/legge-quadro>

materie de materii prime și energie, esențială pentru rezistența și protecția sistemului de producție italian.

- Promovarea producătorilor locali se face prin înființarea de expoziții permanente, promovarea inițiativelor care pun în valoare patrimoniul cultural imaterial și sprijinirea campaniilor publicitare care arată lumii frumusețea și calitatea produselor italienești.
- Au fost introduse măsuri stricte împotriva contrafacerii și a utilizării speculative, protejând astfel consumatorii și întreprinderile care funcționează corect. Prin certificarea de calitate pentru restaurantele italiene din străinătate și introducerea unei mărci oficiale pentru produsele autentic italiene, guvernul italian urmărește să se asigure că valorile de excelență și autenticitate sunt recunoscute și respectate pretutindeni.
- Este modelată o nouă generație de profesioniști cu înaltă calificare prin cursuri de formare specifice, precum Liceul Made in Italy, care intenționează să integreze disciplinele tradiționale cu învățarea în domenii precum modă, gastronomie, mecanică sau artă.

Sistemul de reprezentare al artizanilor italieni este unul dintre cele mai complexe din Europa, cu trei confederații naționale paralele:

- Confartigianato⁷² - cea mai mare, cu 700.000 de întreprinderi membre
- CNA – Confederația Națională a Artizanilor⁷³, cu circa 600.000 de membri
- Casartigiani⁷⁴ – cu 150.000 de membri.

Fiecare confederație are propria rețea de servicii (contabilitate, consultanță juridică, asigurări, formare) și propriile fonduri de garantare a creditului. Camerele de Comerț gestionează registrele artizanilor și sunt implicate în certificarea originii produselor artizanale.

Regiunile italiene alocă anual sute de milioane de euro pentru artizanat prin fonduri FEDR cofinanțate de UE și prin fonduri regionale proprii. Exemplul Regiunii Lazio – Bando Valore Artigiano (2024-2026)⁷⁵ – subvenții de până la 60% din investiție pentru inovare digitală și până la 80% (maxim 10.000 de euro) pentru artizanatul artistic și tradițional. Cheltuielile eligibile includ utilaje și echipamente, software de proiectare, sisteme de e-commerce și modernizarea spațiilor de producție.

Banca Agevolarti⁷⁶ este instituția financiară specializată pentru artizani, care oferă împrumuturi cu dobândă redusă de la 5.000 la 300.000 de euro pentru investiții și capital de lucru, cu garanție parțială din Fonduri de Garanție regionale. Sistemul

⁷² <https://www.confartigianato.it/inglese/>

⁷³ <https://www.cna.it/>

⁷⁴ <https://www.casartigiani.net/>

⁷⁵ <https://www.regione.lazio.it/notizie/Presentato-bando-Valore-Artigiano-contributi-fondo-perduto-sostegno-settore>

⁷⁶ <https://thebanks.eu/banks/15380>

Confidi – cooperative de garantare mutuală – este o caracteristică distinctivă a sistemului italian, reducând costul accesului la credit pentru micii artizani.

Programul ON – Oltre Nuove Imprese a Tasso Zero⁷⁷ finanțează la dobândă zero până la 90% din cheltuielile eligibile pentru tineri sub 36 de ani și femei care înființează întreprinderi, inclusiv artisanale, cu proiecte de până la 3 milioane de euro.

Incentivi.gov.it⁷⁸ centralizează toate oportunitățile de finanțare disponibile artizanilor, cu posibilitate de filtrare pe regiune, meserie și tip de investiție.

LETONIA

Letonia reglementează artizanatul prin **Legea artizanatului**⁷⁹, care definește conceptul de artizanat, criteriile de calificare și structura instituțională. Legea recunoaște două niveluri de calificare: meșteșugar și maestru meșteșugar, cu examene organizate de Camera Artizanilor.

Camera Artizanilor din Letonia⁸⁰ este organizația profesională centrală a artizanilor letoni, cu circa 2.000 de membri individuali și organizații membre. Camera acordă titluri de meșteșugar și maestru, organizează formare profesională și examene de calificare, coordonează participarea la târguri naționale și internaționale și reprezintă sectorul în relația cu autoritățile.

LIAA – Agenția Letonă pentru Investiții și Dezvoltare⁸¹ oferă sprijin pentru exportul produselor artisanale letone și participarea la târguri internaționale, cu cofinanțare de 50-70% din costurile de participare.

Fondurile europene 2021-2027 sunt utilizate pentru sprijinul IMM-urilor artisanale prin Programul Operațional Letonia: modernizarea echipamentelor (granturi de până la 200.000 de euro), digitalizare (vouchere de 50.000 de euro pentru soluții digitale) și internaționalizare. Programul special pentru chihlimbar sprijină meșteșugarii specializați în bijuterii și obiecte decorative din chihlimbar, sector în care Letonia deține o poziție de lider mondial.

LITUANIA

Lituania nu are o lege-cadru exclusiv dedicată meșteșugurilor, dar reglementează sectorul prin Legea Patrimoniului Cultural Imaterial⁸² (care include meșteșugurile și tehnicile tradiționale în categoriile de protecție) și prin legislația generală a IMM-urilor.

⁷⁷ <https://www.invitalia.it/incentivi-e-strumenti/ON-nuove-imprese-tasso-zero>

⁷⁸ <https://www.incentivi.gov.it/it/catalogo/anno-2024-contributi-la-promozione-dellartigianato-regione-umbria>

⁷⁹ <https://likumi.lv/ta/id/63052-par-amatniecibu>

⁸⁰ <https://www.lak.lv/pub/>

⁸¹ <https://www.liaa.gov.lv>

⁸² <https://www.infolex.lt/ta/13612#>

Camera Meșteșugurilor din Lituania⁸³ și **platforma națională pentru meșteșuguri și artă aplicată**⁸⁴ sunt principalele organizații de reprezentare. Agenția pentru Investiții Lituanene și Exportul de Afaceri⁸⁵ sprijină internaționalizarea artizanilor, iar Consiliul Artelor Lituanene finanțează proiecte artistice care includ meșteșuguri tradiționale.

Enterprise Lithuania (Versli Lietuva)⁸⁶ și agențiile regionale de dezvoltare sprijină artizanii prin scheme de microcreditare (credite de la 1.000 la 25.000 de euro, cu dobândă preferențială) și programe de export cofinanțate din fonduri FEDR 2021-2027. Programul de Sprijin pentru Afaceri Rurale include componente specifice pentru meșteșugarii din mediul rural, cu granturi de până la 50.000 de euro.

LUXEMBURG

Luxemburgul reglementează meșteșugurile prin Legea privind modernizarea programului de funcționare al magazinelor și întreprinderilor artizanale⁸⁷ și prin reglementările **Camerei Meseriilor**⁸⁸ – instituție de drept public care reprezintă obligatoriu toate întreprinderile artizanale din Marele Ducat, cu o structură de trei camere distincte: Artizanat, Arhitectură și Profesii liberale conexe. Activitățile artizanale luxemburghize sunt clasificate în meserii calificate (necesită dovada calificării), meserii semicalificate și meserii libere.

Camera Meseriilor este camera obligatorie cu circa 6.500 de membri (întreprinderi artizanale). Atribuțiile sale includ gestionarea registrului artizanilor, organizarea examenelor, servicii de consultanță juridică, economică și tehnică, programe de formare continuă și reprezentare la Parlamentul luxemburghez și la Comisia Europeană. Mutualité de Cautionnement (Asigurarea de garanție - MCAC)⁸⁹ este instrumentul de garanție mutuală pentru artizani și comercianți.

MCAC oferă garanții de credit de până la 1.500.000 de euro (cu o valoare garantată de până la 80%) pentru artizani și IMM-uri care nu dispun de suficiente garanții reale. Ministerul Economiei oferă subvenții pentru investiții în eficiența energetică a atelierelor (KLIMABONUS artizanal), pentru digitalizare (vouchere de 10.000 de euro) și pentru cercetare-dezvoltare aplicată (RDI funding, cu intensitate de până la 45% din cheltuielile eligibile).

Sistemul de ucenicie luxemburghez este subvenționat de stat prin compensații plătite angajatorilor pentru fiecare ucenic contractat.

Planul Național de Redresare și Reziliență al Luxemburgului include 100 de milioane de euro pentru digitalizarea IMM-urilor, o parte din aceasta accesibilă

⁸³ <https://www.chambers.lt/>

⁸⁴ <https://tautinispaveldas.lt/>

⁸⁵ <https://investlithuania.com/>

⁸⁶ <https://www.wegate.eu/versli-lietuva-enterprise-lithuania-lithuania/>

⁸⁷ https://gouvernement.lu/en/gouvernement/delles-lex/actualites.gouvernement2024+fr+actualites+toutes_actualites+communiqués+2025+12-decembre+18-loi-ouverture-commerce.html

⁸⁸ <https://www.cdm.lu>

⁸⁹ <https://www.mcac.lu>

meșteșugarilor. Camera Meseriilor organizează anual evenimentul Ziua Meseriilor – la scară națională.

POLONIA

Polonia reglementează meșteșugurile prin **Legea meșteșugurilor**⁹⁰, act normativ cu o istorie ce datează din perioada comunistă, dar profund reformat după 1989 pentru a se adapta la economia de piață. Legea definește meșteșugăritul ca activitate economică exercitată personal de meșteșugar, cu preponderența muncii manuale, în unități de până la 50 de angajați. Sistemul recunoaște două categorii de calificări: meșteșugar calificat și maestru meșteșugar, obținute prin examene organizate de Camere.

Sistemul instituțional polonez include bresle și camere ale meșteșugarilor, organizații cu personalitate juridică și rol de autoreglementare, care organizează formarea profesională prin ucenicie, examene de calificare și reprezentarea intereselor membrilor.

Uniunea Meșteșugurilor Poloneze⁹¹ este confederația națională care coordonează rețeaua de bresle și camere, reprezentând sectorul la nivel național și în cadrul SMEunited.

Polonia are o rețea densă de instituții artisanale: 27 de camere regionale ale meșteșugarilor, circa 470 de bresle locale și **Asociația Meșteșugărească Poloneză**⁹² ca organizație de vârf. Camerele organizează anual circa 50.000 de examene de calificare și gestionează peste 80.000 de contracte de ucenicie active, făcând din sistemul polonez unul dintre cele mai active din Europa Centrală în ceea ce privește formarea profesională duală.

Agenția Poloneză pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului⁹³ administrează principalele programe de sprijin pentru IMM-uri⁹⁴, inclusiv meșteșugari: granturi pentru digitalizare și automatizare (până la 3,5 milioane de PLN), cofinanțarea participării la târguri internaționale și sprijin pentru promovare internațională. Bank Gospodarstwa Krajowego⁹⁵ oferă garanții de stat pentru creditele IMM-urilor artisanale.

Fondurile structurale europene 2021-2027 sunt accesibile meșteșugarilor prin programele operaționale regionale (POR), cu alocări semnificative pentru modernizarea atelierelor, achiziția de echipamente, formarea profesională și tranziția verde. Polonia primește cea mai mare alocare absolută de fonduri de coeziune ale UE din toate statele membre (76 miliarde de euro pentru 2021-2027), iar o parte substanțială merge către IMM-uri și meșteșugari.

⁹⁰ <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/rzemioslo-16793056>

⁹¹ <https://www.zrp.pl>

⁹² <https://zrp.pl/>

⁹³ <https://www.parp.gov.pl/>

⁹⁴ <https://www.parp.gov.pl>

⁹⁵ <https://www.eltia.eu/index.php/about/all-members/bank-gospodarstwa-krajowego-bgk>

PORTUGALIA

Portugalia reglementează artizanatul printr-un set de acte normative care acoperă atât dimensiunea economică, cât și cea culturală a sectorului.

Decretul-Lege nr. 110/2002⁹⁶ stabilește cadrul general al activității artizanale, definind meșteșugarul și produsul artizanal și prevede condițiile de înregistrare în Portalul Artizanatului. Sistemul recunoaște două categorii de produse artizanale: produse artizanale tradiționale (legate de tehnici transmise generațional) și produse artizanale contemporane (care integrează tehnici noi, dar păstrează preponderența muncii manuale).

Portugalia a fost unul dintre primele state europene care au elaborat o Strategie Națională pentru Artizanat, integrată în politicile de turism și de valorificare a patrimoniului cultural. Documentele strategice actuale sunt incluse în cadrul mai larg „Portugal 2030”⁹⁷, planul național de utilizare a fondurilor europene.

Agencia pentru Competitivitate și Inovare⁹⁸ este principalul organism public de sprijin pentru artizanat, gestionând programele PAAD și coordonând rețeaua de centre de artizanat.

Agencia pentru Investiții și Comerț Extern al Portugaliei⁹⁹ sprijină exportul produselor artizanale portugheze, în special în domeniile ceramicii, produselor din plută, textilelor și filigranului aurit.

Portugalia valorifică inteligent combinația dintre artizanat și turism: centrele de artizanat din Viana do Castelo, Évora, Guimarães și Braga atrag anual sute de mii de turiști și funcționează ca platforme de vânzare directă.

Produsele din plută (dop de plută, obiecte decorative) – în care Portugalia are un quasi-monopol mondial – sunt susținute prin programe specifice, inclusiv pentru înregistrarea de indicații geografice la EUIPO. Filigranul de aur de Viana do Castelo a obținut deja GI european, servind ca model pentru alte produse artizanale portugheze în curs de înregistrare.

Programul Empreende Já¹⁰⁰ oferă finanțare preferențială pentru tinerii care înființează întreprinderi artizanale în zonele rurale sau în regiunile cu tradiție artizanală.

Fondurile FEDR 2021-2027 includ componente dedicate artizanatului tradițional în cadrul programelor regionale de dezvoltare (Portugal 2030), cu subvenții pentru modernizare, digitalizare și promovare.

⁹⁶ <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/110-2002-304327>

⁹⁷ <https://portugal2030.pt/en/>

⁹⁸ <https://www.iapmei.pt>

⁹⁹ <https://portugalglobal.pt/en/>

¹⁰⁰ <https://ipdj.gov.pt/empreende-ja>

SLOVENIA

Slovenia are reglementări clare privind meșteșugurile¹⁰¹ prin Legea Comercială¹⁰², definind criteriile de calificare, condițiile de autorizare și structura instituțională. Legea actualizată în 2020 a simplificat procedurile de înregistrare și a introdus recunoașterea calificărilor dobândite prin experiență practică.

Camera de Artizanat și Comerț (OZS),¹⁰³ cu circa 50.000 de membri, este organizația reprezentativă obligatorie a meșteșugarilor și micilor antreprenori sloveni, cu 60 de camere locale. OZS organizează examenele de maestru, gestionează registrul artizanilor, oferă formare continuă, consultanță și servicii de mediere.

Slovenia are programe specifice de sprijin pentru meșteșuguri prin SPOT – Rețeaua Antreprenorială Slovenă¹⁰⁴: subvenții pentru certificarea meșteșugarilor, programe de mentorat pentru transferul de cunoștințe de la meșteșugarii seniori la tineri, finanțare pentru participarea la târguri internaționale de profil.

SPIRIT Slovenia¹⁰⁵ oferă sprijin pentru internaționalizarea IMM-urilor artisanale, participarea la târguri și promovarea exporturilor, cu vouchere de cofinanțare de până la 5.000 de euro per târg internațional. Programul „I Feel Slovenia”¹⁰⁶ al Agenției de Turism promovează meșteșugurile slovene ca element distinctiv al brandului de țară.

SPANIA

Spania nu are o lege în domeniul artizanatului, aceasta fiind o consecință directă a structurii sale constituționale federale. Potrivit art. 148.1.14 din Constituția spaniolă¹⁰⁷, competența legislativă în materie de artizanat revine integral celor 17 comunități autonome. Aceasta înseamnă că Spania are practic 17 sisteme legislative diferite în domeniu, ceea ce creează o diversitate considerabilă de abordări, deși există elemente comune: registrele regionale ale artizanilor, carnetele de meșteșugar, planurile de promovare periodice și rețelele de centre de artizanat.

Principalele legi regionale includ: Legea Artizanatului Andaluziei, Legea 21/1998 privind organizarea, protejarea și promovarea meșteșugurilor în Comunitatea de Madrid, Legea 14/2002 a Artizanatului Cataloniei. Diversitatea sistemelor regionale se reflectă și în definițiile artizanului, în criteriile de calificare și în tipurile de sprijin disponibile.

La nivel național, Secretariatul de Stat în turism (în cadrul Ministerului Industriei, Comerțului și Turismului) asigură o minimă coordonare a politicilor de promovare a artizanatului, mai ales în componenta sa turistică. Fiecare comunitate autonomă are un organism propriu de gestiune.

¹⁰¹ <https://spot.gov.si/sl/teme/obrna-dejavnost>

¹⁰² <http://www2.gov.si/zak/upb.nsf/DrugiPlan/A6827B8A81073E6EC125738D003A9710?OpenDocument>

¹⁰³ <https://www.ozs.si>

¹⁰⁴ <https://spot.gov.si/sl/>

¹⁰⁵ <https://www.spiritslovenia.si>

¹⁰⁶ <https://www.slovenia.info/en>

¹⁰⁷ <https://www.boe.es>

Regiunile adoptă planuri periodice multianuale pentru promovarea artizanatului. Majoritatea comunităților autonome au creat rețele de Centre de Artizanat– spații expoziționale și de vânzare care funcționează ca vitrine ale produselor locale și ca platforme de formare. Castilla y León operează una dintre cele mai extinse rețele (22 de centre)¹⁰⁸, punând accent pe meșteșugurile tradiționale castiliene – cojoace, olari, fierari și broderie. Galicia sprijină meșteșugurile tradiționale galiciene prin rețeaua Artesanía de Galicia¹⁰⁹, cu un registru propriu și magazine reprezentative în Santiago de Compostela și în alte orașe turistice.

Rețeaua Spaniolă de Dezvoltare Rurală (REDR)¹¹⁰, cu fonduri de la Ministerul Drepturilor Sociale, a dezvoltat o platformă prin care sunt promovați artizani și meșteșugari din toate zonele țării și organizează, în acest sens, mai multe evenimente dedicate acestui domeniu.

În egală măsură, meșteșugarii primesc sprijin și din partea altor tipuri de entități, precum organizații sau asociații. Oficio y Arte, Organizația Artizanilor din Spania, reunește 23 de asociații regionale, provinciale, locale sau sectoriale ale meșteșugarilor din aproape toate Comunitățile Autonome ale Spaniei, precum și meșteșugari individuali, reprezentând aproximativ 1 000 de ateliere.

Organizația pune la dispoziție pe platforma proprie informații despre:

- Asociațiile meșteșugarilor
- Administrații publice cu competențe în domeniul meșteșugurilor
- Organizații publice sau private care dezvoltă programe de sprijin și promovare pentru sector
- Școli și centre de formare publice și private
- Magazine care vând produse de artizanat
- Furnizori de materii prime, unelte și utilaje.

SUEDIA

Suedia nu are o lege specifică pentru meșteșuguri. Sectorul funcționează sub legislația generală privind activitățile independente și IMM-urile, cu un sistem național de formare profesională care include meserii artizanale tradiționale, de la bijutier și cizmar la fierar și ceramist. Suedia valorifică tradiția sa de design (stilul scandinav) și meșteșuguri de calitate prin programe de promovare culturală și economică.

Organizația Națională a Meșteșugarilor¹¹¹ oferă membrilor servicii de formare, consultanță tehnică și reprezentare profesională. **Comitetul Artiștilor**¹¹² sprijină meșteșugarii cu profil artistic. **Agenția Suedează pentru Creștere Economică** – Tillväxtverket –¹¹³ administrează fondurile UE pentru IMM-uri. Agenția administrează fondurile FEDR 2021-2027 pentru IMM-uri, cu programe de sprijin

¹⁰⁸ <https://www.foacal.es/>

¹⁰⁹ <https://www.artesaniadegalicia.xunta.gal>

¹¹⁰ <https://artesaniarural.redr.es/>

¹¹¹ <https://www.hantverkarna.se>

¹¹² <https://www.konstnarsnamnden.se/>

¹¹³ <https://www.tillvaxtverket.se>

accesibile și meșteșugarilor: subvenții pentru digitalizare și automatizare, cofinanțarea participării la târguri internaționale și sprijin pentru internaționalizare. **Almi Företagspartner**¹¹⁴ oferă împrumuturi de la 100.000 la 3.000.000 SEK pentru start-up-uri și IMM-uri, inclusiv artizanale, cu condiții mai permissive decât băncile comerciale.

Consiliul Artelor Suedeze¹¹⁵ finanțează proiecte de artizanat care au și o componentă artistică sau culturală, prin granturi anuale de până la 200.000 SEK. Glasriket (Regatul de Cristal)¹¹⁶ este un exemplu de succes al turismului artizanal suedez, cu ateliere demonstrative de suflare a sticlei care atrag anual sute de mii de vizitatori.

WEBOGRAFIE

ROMÂNIA

https://www.cdep.ro/ords/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=18527
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/91808>
<https://legislatie.just.ro/public/detaliiidocument/90098>
<https://mfe.gov.ro/pnrr/>

AUSTRIA

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10007517>
<https://www.wko.at/branchen/gewerbe-handwerk>
<https://www.wko.at/oe/gewerbe-handwerk/start>
<https://www.aws.at/en/>
<https://www.aws.at/aws-erp-kredit/>
<https://www.wko.at/lehre/lehrlingsausbildung>
<https://www.wko.at/oe/gewerbe-handwerk/handwerkerbonus-basisinformationen-zur-foerderung>
<https://www.bmaw.gv.at/Infos-FAQ/Handwerkerbonus.html>
<https://www.hwk-ufr.de/artikel/handwerk-ohne-grenzen-78,0,2498.html>

BELGIA

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2014031910&table_name=loi
<https://weblist.economie.fgov.be/fr/artisan>
<https://www.ifapme.be/artisan>
<https://www.wallonie-entreprendre.be/fr/>
<https://www.vlaio.be>

¹¹⁴ <https://www.almi.se/en/>

¹¹⁵ <https://www.kulturradet.se/en/>

¹¹⁶ <https://glasriket.se/>

<https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/developper-et-gerer-une/reconnaitre-et-valoriser/concours-officiels-dexcellence>
https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2009051305&table_name=loi

BULGARIA

<https://lex.bg/en/laws/ldoc/2135184905>
<http://www.rzk-sofia.com/>
<https://opic.bg/opik/nov-programen-period-2021-2027-g>

CEHIA

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>
<https://spzcr.cz/>
<https://www.komora.cz/>
<https://www.czechinvest.org>
<https://opjak.cz/>
<https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/op-technologie-a-aplikace-pro-konkurenceschopnost>
<https://edu.gov.cz/pro-vedeni-skoly/dualni-prakticke-vyucovani-prehled-a-evidence/>
<https://www.neratovice.cz/den-remesel-2026>

CIPRU

<https://www.cyprushandicraft.gov.cy/dmculture/chs/chs.nsf/home2/home2?openform>
<https://www.gov.cy/culture/about/ypiresia-kypriakis-cheirotechnias/>
<https://www.investcyprus.org.cy>

CROAȚIA

<https://www.zakon.hr/z/297/zakon-o-obrtu>
<https://www.hok.hr>

FINLANDA

<https://designforum.fi>
https://www.taito.fi/etelasuomi/?gad_source=1&gad_campaignid=23858344517&gbraid=0AAAABDsc0Yz4CFh5RLOvKIkD2fnQ5ct9E&gclid=Cj0KCQjwr4jSBhCSARIsAOX1E-J0fwG8ShTWjerbOUdGn6X88hqK93sXIlj4kXCO4XE78QE01_xASnAaAs5UEALw_wcB
<https://www.businessfinland.fi>

FRANȚA

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006075116/
<https://www.cma-france.fr>
<https://entreprendre.service-public.gouv.fr/vosdroits/F31461>

<https://www.bpifrance.fr/nos-actualites/lapprentissage-une-aubaine-pour-les-pme-et-tpe>
<https://www.info.gouv.fr/grand-dossier/france-2030-en/understanding-france-2030>
<https://www.laminapropecting.com/subventions-pour-artistes-guide-complet-des-aides-financieres-en-2024/>

GERMANIA

<https://www.gesetze-im-internet.de/hwo/>
https://www.destatis.de/EN/Themes/Economic-Sectors-Enterprises/Crafts/_node.html
<https://germanpedia.com/chamber-of-crafts-handwerkskammer/>
<https://www.zdh.de>
<https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Artikel/Mittelstand/handwerksfoerderung.html>
<https://www.zdh.de/>
<https://hpi-hannover.de/>
<https://dhi.zdh.de/>
<https://www.ausbildung.de/ratgeber/ausbildungsarten/duale-ausbildung/>
<https://www.eura-ag.com/en/funding-advice/funding-in-germany>
<https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Unternehmen/>

GRECIA

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/60779/nomos-3982-2011>
<https://www.gsevee.gr>
<https://greece20.gov.gr/?projects=ekpaideytiko-programma-gia-tin-anaptyxi-dexiotiton-poy-schetizontai-me-ti-cheirotechnia>
<https://www.protothema.gr/culture/article/1512920/upourgeo-politismou-ekponei-programma-gia-tin-anaviosi-tis-ellinikis-heirotehnias-me-paradosiakes-protos-ules/>
<https://www.dcci.ie/>
<https://www.enterprise-ireland.com>

ITALIA

<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1985;443>
<https://www.cna.it/wp-content/uploads/2023/09/approfondimento-artigianato.pdf>
<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2023;206>
<https://www.mimit.gov.it/it/made-in-italy/legge-quadro>
<https://www.confartigianato.it/inglese/>
<https://www.cna.it/>
<https://www.casartigiani.net/>
<https://www.regione.lazio.it/notizie/Presentato-bando-Valore-Artigiano-contributi-fondo-perduto-sostegno-settore>
<https://thebanks.eu/banks/15380>
<https://www.invitalia.it/incentivi-e-strumenti/ON-nuove-imprese-tasso-zero>

<https://www.incentivi.gov.it/it/catalogo/anno-2024-contributi-la-promozione-dellartigianato-regione-umbria>

LETONIA

<https://likumi.lv/ta/id/63052-par-amatniecibu>

<https://www.lak.lv/pub/>

<https://www.liaa.gov.lv>

LITUANIA

<https://www.infolex.lt/ta/13612#>

<https://www.chambers.lt/>

<https://tautinispaveldas.lt/>

<https://investlithuania.com/>

<https://www.wegate.eu/versli-lietuva-enterprise-lithuania-lithuania/>

LUXEMBURG

https://gouvernement.lu/en/gouvernement/delles-lex/actualites.gouvernement2024+fr+actualites+toutes_actualites+communiqués+2025+12-decembre+18-loi-ouverture-commerce.html

<https://www.cdm.lu>

<https://www.mcac.lu>

POLONIA

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/rzemioslo-16793056>

<https://www.zrp.pl>

<https://zrp.pl/>

<https://www.parp.gov.pl/>

<https://www.parp.gov.pl>

<https://www.eltia.eu/index.php/about/all-members/bank-gospodarstwa-krajowego-bgk>

PORTUGALIA

<https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/110-2002-304327>

<https://portugal2030.pt/en/>

<https://www.iapmei.pt>

<https://portugalglobal.pt/en/>

<https://ipdj.gov.pt/empreende-ja>

SLOVENIA

<https://spot.gov.si/sl/teme/obrtna-dejavnost>

<http://www2.gov.si/zak/upb.nsf/DrugiPlan/A6827B8A81073E6EC125738D003A9710?OpenDocument>

<https://www.ozs.si>

<https://spot.gov.si/sl/>

<https://www.spiritslovenia.si>

<https://www.slovenia.info/en>

SPANIA

<https://www.boe.es>

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-759-consolidado.pdf>

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1999-11712>

<https://www.foacal.es/>

<https://www.artesaniadegalicia.xunta.gal>

<https://artesaniarural.redr.es/>

SUEDIA

<https://www.hantverkarna.se>

<https://www.konstnarsnamnden.se/>

<https://www.tillvaxtverket.se>

<https://www.almi.se/en/>

<https://www.kulturradet.se/en/>